

טמון באש דפטר רחמנא היכי משכחת לה¹ –

How can we find a case of טמון which the *Torah* exempts by fire

OVERVIEW

פטור טמון should be (אשו משום חציו) asked how is it possible (if we maintain אש² Our תוספות explains why טמון דפטר באש is (better) understood if we maintain משום ממונו אש.

פירוש³ בשלמא למאן דאמר אשו משום ממונו אין תימה דפטור טמון -

The explanation of why there is a question only on the מ"ד that אשו משום חציו (how can there be a פטור of אש (טמון באש) is, **it is justified that according to the one who maintains אשו משום ממונו, it is not incomprehensible that טמון is פטור by אש –**

טמון of פטור there should be no אשו משום ממונו even if one may argue that anticipates תוספות - באש

ואף על גב דבכל נזקי ממונו כמו קרן שן ורגל חייב טמון⁴ -

For even though one may ask **by all damages caused by his property, like קרן שן one is liable for טמון**, so even if we maintain משום ממונו אשו, there still should be a חיוב of אש, just as there is by the other מזיקים –

ממשום ממונו to משום חציו we cannot compare תוספות replies that

שבממון מצינו חילוקים בקרן שן ורגל⁵ להלכותיהן -

For regarding the liability of a person to pay for damages that his 'money' causes we find differences by רגל שן, ורגל according to their respective rules -

אבל באדם המזיק⁶ לא חלק הכתוב דכתיב⁷ פצע תחת פצע -

¹ See 'Thinking it over' #1.

² See רש"י ד"ה היכי who writes; אילו אדם זורק חץ והזיק בטמון לא מיהייב בנוק; if a person would damage a טמון item with his arrow, will he not be liable?!

³ The term פירוש (in this instance) indicates that seemingly there is a difficulty in understanding the גמרא (which will shortly mention [...ואע"ג...]) which needs to be addressed.

⁴ תוספות may be asking that it is a ממה נפשך; if we say that since אשו משום חציו (which is [like] אדם המזיק) and by חציו (as by אדם המזיק) there is no פטור of טמון, so how can there be a פטור of אש. To this approach תוספות asks; even if we say טמון באש פטור, but since we never find a פטור of טמון by ממונו, how can there be a פטור of אש? Therefore we seemingly must say that אשו משום חציו is פטור, so even if we say אשו משום חציו, nevertheless it is a גזירת הכתוב, so what is the question.

⁵ קרן שן ורגל are included in טמון, etc. We see that although קרן שן ורגל are included in טמון, nevertheless they are each unique in their individual הלכות. Therefore we can say that אש also has a unique ruling that it is פטור by טמון.

⁶ See 'Thinking it over' # 2.

⁷ שמות (משפטים) כא, כה.

However regarding אדם המזיק, the תורה did not differentiate in his obligation to pay, for it is written 'a wound for a wound' -

ודרשינן בסוף פירקין (דף כו, ב) לחייב על השוגג כמזיד ואונס כרצון⁸ -

And we interpret this פסוק at the end of our פרק to mean that he is liable for a רצון just as for a מזיד, and for an אונס just as for a רצון -

לפיכך⁹ אין סברא לדרוש¹⁰ אשו משום חציו:

Therefore it is not logical to interpret that אשו is liable משום חציו; since אשו is פטור for טמון, which cannot apply to חציו (since it is אדם המזיק, where he is חייב under all circumstances).

SUMMARY

We can understand the פטור of באש טמון if ממונו אשו משום ממונו, since the various מזיקין of טמון have their unique הלכות. However by חציו (אדם המזיק), there is always only a חיוב, no exemptions.

THINKING IT OVER

1. According to (and רש"י) תוספות that the question of אביי was why is טמון פטור באש, why did not the גמרא say so clearly, מדוע טמון פטור באש; why is the question phrased, היכי משכחת לה?¹¹

2. Seemingly even if אשו משום חציו, it does not mean that אש is אדם המזיק,¹³ for we have a separate אב for אש. Why is it so difficult to accept that even though it is חציו, nevertheless since it is a separate אב, there is a פטור of באש טמון?¹⁴

3. Granted that by אדם המזיק the rule is 'שוגג כמזיד וכו';¹⁵ but how does that mean that there cannot be a פטור of באש טמון?¹⁶

⁸ שוגג means inadvertently; מזיד mean with premeditation; אונס means against his will; רצון mean willingly. מזיד and רצון are seemingly the same; however מזיד contrasts (better) with שוגג, and רצון contrasts (better) with אונס.

⁹ Since we find the תורה is so strict regarding אדם המזיק; that there are no exceptions (as there is by שהזיק) it is assumable that טמון cannot be פטור. See 'Thinking it over' # 3.

¹⁰ See רבי יוחנן, that it is possible that the פסוק of הבעיה את המבעיר may interpreted to mean something other than אשו משום חציו. Since we run into a difficulty regarding טמון if אשו משום חציו, we should interpret that אשו משום חציו for something other than חציו פסוק.

¹¹ See footnote # 1 & 2.

¹² See אוצר מפרשי התלמוד # 5.

¹³ See footnote # 6.

¹⁴ See בית לחם יהודה אות קנז.

¹⁵ See footnote # 9.

¹⁶ See חי' ר' נחום אות קפו and נחלת משה בד"ה רש"י ד"ה היכי.